

ULUSLARARASI TİCARET VE FİNANSMAN BÖLÜMÜ BİLGİ NOTLARI-3

22/05/2024

NO: 2024/2

AVRUPA YEŞİL MUTABAKATI

Ayben Karaböcek
Uluslararası Ticaret ve Finansman Bölümü
3. Sınıf Öğrencisi

Dr. Hasibe Aysan
OSTİM Teknik Üniversitesi
Uluslararası Ticaret ve Finansman Bölümü
Bölüm Başkanı

Özet

Avrupa Yeşil Mutabakatı, Avrupa Birliği'nin 2050 yılına kadar sera gazı emisyonlarını sıfıra indirmeyi ve iklim değişikliğinin etkilerini hafifletmeyi amaçlayan kapsamlı bir planıdır. Bu plan, Avrupa'yı sürdürülebilir bir geleceğe taşımayı ve küresel iklim değişikliğiyle mücadelede liderlik etmeyi amaçlamaktadır. Bu plan, enerji, ulaştırma, binalar, tarım ve sanayi gibi çeşitli sektörlerde önemli değişiklikler öngörmektedir.

Avrupa Birliği (AB), 11 Aralık 2019 tarihinde açıkladığı Avrupa Yeşil Mutabakatı (AYM) ile 2050 yılında iklim-nötr ilk kıta olma hedefini ortaya koymuştur. Bu ana hedef çerçevesinde belirlenen diğer hedefler ve atılacak adımları işaret eden eylemler ile katılımcı ülkelerden beklenenler ve potansiyel etki alanlarını aşağıdaki şekilde özetlemek mümkündür.

1. Hedefler:

- ◆ 2030 yılına kadar sera gazı emisyonlarını %55 oranında azaltmak
- ◆ 2050 yılına kadar sera gazı emisyonlarını sıfıra indirmek
- ◆ İklim değişikliğinin etkilerini hafifletmek
- ◆ Temiz ve sürdürülebilir bir ekonomi yaratmak
- ◆ Yeni iş imkanları yaratmak ve yaşam kalitesini artırmak

2. Etki Alanları:

- Yenilenebilir enerjiye yatırımı teşvik etmeyi, enerji verimliliğini artırmayı ve fosil yakıtlara olan bağımlılığı azaltmayı amaçlamaktadır.
- Elektrikli araçlara geçişi teşvik etmeyi, toplu taşımayı geliştirmeyi ve daha temiz ve daha sürdürülebilir bir ulaştırma sistemi oluşturmayı amaçlamaktadır.

- Binalarda enerji verimliliğini artırmayı ve yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanmayı teşvik etmeyi amaçlamaktadır.
- Daha sürdürülebilir tarım uygulamalarını teşvik etmeyi, sera gazı emisyonlarını azaltmayı ve biyolojik çeşitliliği korumayı amaçlamaktadır.
- Sanayide daha temiz ve daha sürdürülebilir üretim yöntemlerini teşvik etmeyi ve dögüsel ekonomiye geçişi sağlamayı amaçlamaktadır.
- Yeşil teknolojilere yatırımları teşvik ederek yeni iş imkanları ve ekonomik büyüme sağlanabilir.
- Hava ve su kirliliğini azaltmaya, biyoçeşitliliği korumaya ve daha sağlıklı bir çevre yaratmaya yardımcı olacaktır.

3. Eylemler:

Yeşil Mutabakat'a ulaşmak için Avrupa Birliği, çeşitli sektörlerde ve alanlarda eylemler gerçekleştirmeyi planlamaktadır. Bu eylemlerden bazıları şunlardır:

- Avrupa Yeşil Mutabakat Yasası: Bu yasa, 2050 yılına kadar net sıfır emisyon hedefine ulaşmak için yasal bir çerçeve sağlayacaktır.
- Fit for 55 Paket: Bu paket, 2030 yılına kadar emisyonları %55 oranında azaltmak için bir dizi politika ve önlem içermektedir.
- Avrupa Yeşil Yatırım Planı: Bu plan, yeşil mutabakatın finansmanı için 1 trilyon Euro lük yatırımı seferber etmeyi amaçlamaktadır.
- Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH'ler): Avrupa Birliği, 2030 yılına kadar SKH'leri gerçekleştirmeyi taahhüt etmiştir.

4. Katılımcı Ülkeler:

Avrupa Birliği üyelerinin yanı sıra Avrupa Ekonomik Alanı (AEA) üyeleri, Doğu Avrupa Ortaklığı (Doğu Ortaklık) üyeleri, Güney Akdeniz Ortaklığı (Güney Ortaklık) üyeleri ve diğer bazı ülkeler de Avrupa Yeşil Mutabakatına katılmıştır.

Bazı ülkeler ise, çeşitli nedenlerden dolayı Avrupa Yeşil Mutabakatına katılmamıştır. Bu nedenlerden bazıları şunlardır:

- Ekonomik endişeler: Yeşil Mutabakatın hedeflerine ulaşmak için önemli yatırımlar gereklidir. Bazı ülkeler, bu yatırımların mali yükünü karşılamaktan endişe duymaktadır.
- Sektörel endişeler: Yeşil Mutabakat, bazı sektörlerde iş kayıplarına veya rekabet gücünde düşüşe yol açabilir. Bu durum, özellikle fosil yakıtlara ve geleneksel enerji üretimine dayalı ekonomilere sahip ülkeler için endişe kaynağıdır.
- Siyasi endişeler: Yeşil Mutabakat, bazı ülkelerde siyasi olarak tartışmalı bir konudur. Bu ülkelerdeki bazı liderler, mutabakatın ulusal egemenliğe veya kendi kalkınma önceliklerine müdahale edebileceğinden endişe duyuyor olabilir.

5. Sonuç:

Avrupa Yeşil Mutabakatı, Avrupa Birliği ve Avrupa Birliği üyesi olmayan birçok ülke için önemli ve gerekli bir plandır. Bu plan, iklim değişikliğiyle mücadelede ve daha sürdürülebilir bir gelecek inşa

etmede önemli bir adım atma potansiyeline sahiptir. Bu potansiyeli gerçekleştirmek için tüm katılımcıların iş birliği önemlidir.

Türkiye, Avrupa Yeşil Mutabakatını henüz resmi olarak imzalamamıştır. Ancak Türkiye, bu mutabakatın hedeflerine uyum sağlamak ve entegrasyonu desteklemek amacıyla çeşitli adımlar atmıştır. Türkiye, Paris Anlaşması'na taraf olarak 2053 yılına kadar net sıfır karbon emisyonu hedefini açıklamış ve bu doğrultuda çeşitli eylem planları geliştirmiştir. Ayrıca, Türkiye ve AB arasında iklim değişikliği konularında iş birliğini güçlendirmek amacıyla Türkiye-AB Yüksek Düzeyli İklim Diyalogu başlatılmıştır. Bu diyalog kapsamında sürdürülebilir ulaştırma politikaları ve diğer çevresel hedefler doğrultusunda çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Ülkemiz için AYM'nin yaratabileceği bazı fırsatlar şunlardır:

1. Yeni ihrac pazarları: Avrupa Birliği'nin Yeşil Mutabakata uyum sağlaması, Türkiye'ye yeni ihrac pazarları yaratabilir. Özellikle yenilenebilir enerji, enerji verimliliği, çevre teknolojileri ve sürdürülebilir ürünler alanlarında Türkiye'nin ihracat potansiyeli artacaktır.
2. Yatırım imkanları: Yeşil Mutabakatın finansmanı için Avrupa Birliği tarafından ayrılan kaynaklardan Türkiye de faydalanabilir. Bu kaynaklar, Türkiye'de yeşil yatırımların artmasına ve yeni iş imkanlarının yaratılmasına katkıda bulunabilir.
3. Teknoloji transferi: Avrupa Birliği ile iş birliği yoluyla Türkiye, Yeşil Mutabakat kapsamında geliştirilen yeni teknolojilere erişebilir ve bu teknolojileri kendi ekonomisine uyarlayabilir.

Öte yandan, üzerinde düşünülmesi gerekli olan bazı riskler de mevcuttur. Örneğin, Rekabet gücü kaybı ile Türkiye, Yeşil Mutabakata uyum sağlamak için gerekli adımları atmazsa, Avrupa Birliği pazarında rekabet gücünü kaybedebilir. Ayrıca Yeşil Mutabakata uyum sağlamanın maliyeti yüksek olabilir. Bu maliyetler, Türkiye'nin ekonomisine yük bindirebilir. Son olarak bazı sosyal etkiler de göz önüne alınmalıdır. Mesela, Yeşil Mutabakatın uygulanması, bazı sektörlerde iş kayıplarına neden olabilir. Bu durum, Türkiye'de sosyal sorunlara yol açabilir.

Ülkemizin AYM'ye uyumu için atılan bazı adımlar şunlardır:

1. Ulusal Emisyon Azaltma Hedefi: 2030 yılına kadar sera gazı emisyonlarını 2010 yılı seviyesine göre %41 oranında azaltma hedefi belirlenmiştir.
2. Yenilenebilir Enerji Kanunu: Yenilenebilir enerjinin teşvik edilmesi ve yaygınlaştırılması için yeni bir kanun çıkarılmıştır.
3. Enerji Verimliliği Stratejisi: Enerji verimliliğinin artırılması için bir strateji belgesi hazırlanmıştır.
4. Ulusal Sıfır Atık Stratejisi: Atık yönetimi ve geri dönüşümün iyileştirilmesi için bir strateji belgesi hazırlanmıştır.

AYM'nin uluslararası ticareti etkileyecek en önemli unsurlarından birisi, dünyada ilk kez uygulamaya konulacak olan Sınırdaki Karbon Düzenlemesidir (SKDM/CBAM). 1 Ekim 2023 itibarıyla yürürlüğe giren düzenlemeye ilk etapta demir-çelik, çimento, alüminyum, gübre, elektrik ve hidrojen ürünleri dahil edilmiştir. Uygulama kapsamında, 1 Ocak 2026 tarihine kadar olan geçiş döneminde, AB'ye ithal edilen söz konusu ürünlerin üretimi aşamasında salınan karbon emisyonları ile üretim süreçlerinde kullanılan elektriğin üretiminden kaynaklı (dolaylı) emisyonların raporlanması yapılacaktır. Türkiye'nin Avrupa Yeşil Mutabakatına uyum sağlama çabaları devam etmektedir ve bu çerçevede özellikle sınırdaki karbon düzenlemesi gibi düzenlemelerin yakından takip edilmesi gerekmektedir. Türkiye'nin bu uyum sürecinde attığı adımlar, AB ile olan ticaret ilişkilerini de etkilemektedir.